

politikai hírnévre tett szert. A szüzességi rendet alapított királynő (II. Izabella) utolsó tette sőgorának számítására volt, a mi természetesen Spanyolországban népszerűvé tette Montpensiert; neki négy leánya van, s ezeknek mintegy nyolczvan keresztnevük.

Ezek az Orleáns-ok.
E szerint Lajos Fülöpnek négy fia él: Nemours, Joinville, Aumale s Montpensier; s hét unokája: a párisi gróf, Chartres, Eu, Alençon, Penthièvre, Conde s Guise hercegek.

Még elágazóbb s egymásba szőttebb a *Napoleonidák* családja. Hogy ne kelljen minden jelen-

házaságából egy fiu származott, „a római király” (szül. 1811, † 1832.), ki a dynasztikus elméletben „II. Napoleon” név alatt szerepel.

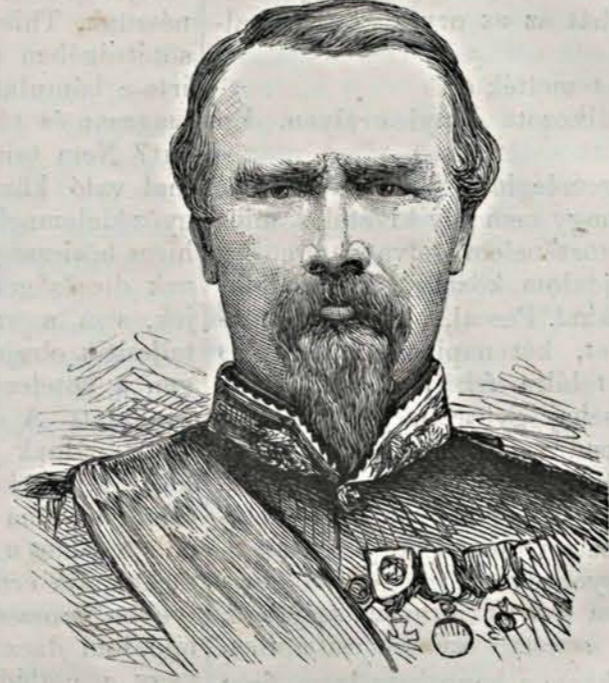
4. *Lucián*, canino-i herceg, két házasságából tizenegy gyermek származott; az ismertebbek ezek: a) *Lütitia*, ki az irországi Wyse Tamáshoz ment nőül. b) *Lucián Károly*, canino-i herceg (szül. 1803, † 1857.), ki unokanővérét, József leányát, Zenaide-t vette nőül, s ezzel tíz gyermeket nemzett. c) *Lucián Lajos* (szül. 1813.), jelenleg franciaországi szenator. d) *Napoleon Péter* (szül. 1815.), Noir Viktor gyilkosa.

5. *Lajos*, saint-leu-i gróf, a szellemes s köny-

magas származású. Szíve mélyéből francia nő, a nevelés, emlékezet által; atyjának a császárságot vért ontott hazájából; mint spanyolnő azon előnyvel bír, hogy Franciaországban nincs családja, kiket méltóságokkal s hivatalokkal kellene elhalmozni. A lélek minden tulajdonságaival ellátva, trónom díszre, a mint a vész órájában annak bátor védelmezője leend. Katholikus s istenfélő, Franciaország jólétéért ugyanazt az imát küldi az égbe, mint én; szelíd s jó, állásában Josephine császárné érényeit új életre fogja kelteni.“ Eugenie 1856. márcz. 16-án adott életet a *császári hercegeknek*.

Frossard tábornok.

Faillly tábornok.

tétkelen részletre kiterjeszkedünk, úgy segítünk magunkon, hogy a családból csupán azokat a tagokat említjük, kik politikai szerepet játszottak.

Az öreg *Carlo Bonaparte* (szül. 1746. márczius 29.) nevével — Letizia Ramolino — követő az irás szavait: legyetek termékenyek s szaporodjatok. Nyolcz gyermeke volt: 1. József (szül. 1768, † 1844.), 2. Napoleon (szül. 1769, † 1821.),

nyelmu Hortensie Beauharnais-t, Josephine leányát vevő nőül. Hollandiai király volt s Hortensia e házasságban vele három fiut nemzett: a) *Napoleon Károly* (szül. 1802, † 1807.), b) *Napoleon Károly Lajos* (szül. 1804, † 1831.), c) *Napoleon Lajos* (szül. 1808.).

Hortensianak e legifiatalabb fia, a mint azt tán ugyis mindenki tudni fogja, a még most uralkodó

7. *Caroline*, a volt nápolyi királyné, 1800-ban nőül ment Murat Joachimhoz, ki 1815-ben agyonlővetett. E házasságából két fiu s két leány származott. Az idősebb fiu, *Murat Napoleon Achille*, 1801-ben született s meghalt 1847-ben. A fiatalabbik, *Károly Lucián* (szül. 1803.), a császárság szenatori székén ül, hercegi rangot tölt be s „fenség”-nek czimezteti magát.

Ladmiraalt tábornok.

Bourbaki tábornok.

3. Eliza (szül. 1773, † 1820.), 4. Lucián (szül. 1775, † 1840.), 5. Lajos (szül. 1778, † 1846.), 6. Pauline (szül. 1780, † 1825.), 7. Caroline (szül. 1782, † 1839.) s 8. Jerome (szül. 1784, † 1860.).

1. *József* elsőszőr nápolyi s aztán spanyolországi király. Neje lyoni Clary Julia Mária volt, Bernadotte sőgorúja. Két leánya volt, kik unokatestvéreikhez mentek férjhez. Józsefunokáit tehát későbbben fogjuk említeni. Waterloo után *Survilliers* grófnak czimezte magát.

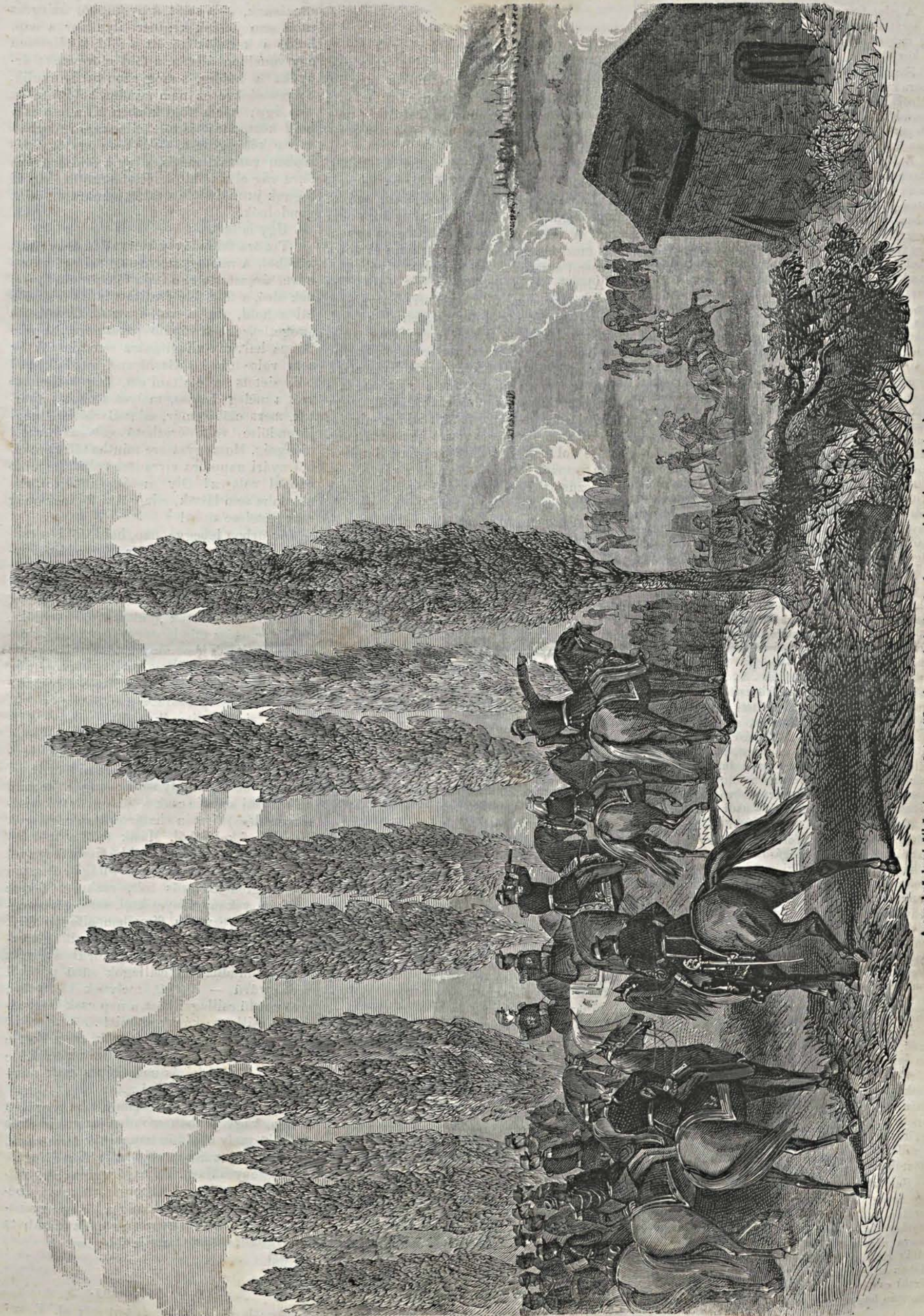
2. *Napoleon I.*, a francziák császára. Mint tudva van, Beauharnais Josephine-nel való házassága magtalan volt; az osztrák Mária Luizával való

III. Napoleon császár. 1853. jan. 30-án nőül vette Eugenie, tebai grófnőt, Montijo grófné leányát. Eugenie 1826. máj. 5-kén Granadában született s így 45 éves; daczára a francziák udvarias állításának, hogy „a szép asszonyok nem öregszenek” mégis mindinkább hozzá kell szoknia, hogy öregedik. Miután Eugenie most már második ízben mint kormányzó jelentékeny szerep betöltésére vállalkozott, a völögeny szavaival fogjuk jellemezni. 1853. jan. 22-én Napoleon az állam főbjeit magához hivatá s hozzájuk egy hosszabb beszédet intézett, melyben a többek közt ez a tétel is előfordult: „Az, ki kitüntetésem tárgya lett,

8. *Jerome*, a volt westfáliai király, második nejével, a würtembergi hercegnével, három gyermeket nemzett: a) *Napoleon Jerome* (szül. 1814, † 1847.), b) *Mathild* (szül. 1820.), c) *Napoleon* (szül. 1822.).

Napoleon herceg, Plonplon gúnynéven is ismeretes; a császárság alatt több ízben jelentékeny szerepet játszott. Jeles szónoki tehetséggel bír.

A nevezetesebb élő Napoleonidák tehát: *Lucián Lajos*, szenator; *Napoleon Péter*; *III. Napoleon császár és fia*; *Murat Lucián*, szenator; *Mathild és Napoleon hg.*

A saarbrückeni átközés, aug. 2-án. (Napoleon császár és tábornoka a spichermi magaslaton.)

A saarbrückeni ütközet.

(Aug. 2-án.)

A jelen francia-porosz háborúban az ütközet sorát a francziák aug. 2-ki támadása nyitotta meg, melyet azóta irtoztató vérontással vívott csaták követtek.

Saarbrücken és testvérvárosa St.-Johann a háboru kezdetétől fogva a hadi élet központja volt. A Mosel felé északra siető kis, de meredek partu Saar folyócska balpartján fekszik Saarbrücken, a jobb parton pedig St.-Johann. Mindkettő jó médu, csinos hely, gázdos közénbányákkal és gyáriparral. E két város fölött a Saar mellett egy völgykatonában fekszik. A keletől környező magaslát oldalán fut végig a vasut, itt van a völgyet uraló ponton a sokszor emlegetett és a francziák által részben öszelött indóház, egy szép, tornyokkal várszerűleg ellátott épület. Ezzel átellenben, a völgy tulsó oldalát bezárólag, emelkedik azon keretekkel s fákkal beültetett hegy, melynek egyik részén a katonai gyakorló tér foglalja el. Ezen hegyen keresztül vezet az országút. A hegy tetejére fölérve, a vidék újra völgygyé hanyatlik leelőtünk; rajta keresztül nem foly víz, de két oldalról hegyektől van körülvéve, s ezen völgy hosszában nyulik el a hatalmas jegenyétől szegélyezett országút, mely Franciaországba vezet. Mintegy három negyedóránnyira a francia vámház jelöli a két ország közti határt, a ugyanily távolságban emelkedik föl balról a ritkás erdővel benőtt, de tetején egészen kopasz *Spiecheren* hegy, mely az aug. 4-iki csatának volt központja. A gyakorló-téről jól boldatszák a völgy végén túl *Forbach* város is, sugár szép góth tornyával, s még közelebb az országúttól jobbra a már szintén francia földön fekvő *Stiring* gyárhelység. Az egész vidék nyugodt, kellemes tájképet nyújt; békés munkának lakhelye, de a végzet könyvében meg volt írva, hogy ezuttal földököl ütközetek pusztulásainak színhelyéül szolgáljon.

Az aug. 2-ki ütközet, mely a francziák előnyomulásával végződött, leginkább a katonai gyakorlótér körül folyt le. Innen granátüz által elütöztén, a poroszok átmentek a Saar két hídján St.-Johannba, s így a francziák urai voltak Saarbrückennek és az azt uraló magaslatnak. A gyakorlótérén jelent meg Napoleon császár fiával s mindvégig jelen volt a csatában. A „*Timos*“ levelezője azt is följegyezi, hogy a kis császári herceg a csata alatt egyes rajzokat készített a jelenetekről, melyeket a füst miatt láthatott, s egy közelében leoszt golyót felvéve, tollkésével rá metszette kezdő betűit, s mind a rajzokat, mind a golyót elküldte Lambert Tristán pajtásának „azon nap emlékére, a midőn először tüzben volt“. Hogy azonban aug. 2-ka után többször tüzben lett volna a herceg, arról nem emlékezik a hadi krónika.

Napoleon d. u. 4 órakor tért vissza Metzbe, a a főhadiszállásra, hol az első sikert nagy örömmel fogadták. Az idősebb polgárok megemlékezve arról, hogy városukban régi szokás: ily örövendő esemény alkalmával a nagy templom tornyában harangozoi, — elküldték a polgármestert a császárhoz, megkérdezní, hogy: ne harangoztasson-e s falragaszokban ne tudassa-e a néppel Saarbrücken elfoglalását a francziák által? A császár azonban kedvetlen volt, s udvariasan bár, de azt válaszolta: „Sem a harangozásal, sem a hivatalos jelentéssel ne törődjék.“

Aug. 3-kán a császár ismét a táborhoz akart menni, s minden intézkedés meg volt téve elindulására, de az előbbi nap izgalmai annyira kimerítették a 62 éves beteg Napoleont, hogy orvosai nem engedték meg, hogy elhagyja a házat. Sokan e körülménynek is tulajdonítják a következő napok balsikerét. Nemesak azért, mert a francziák évek során át hozzá szoktak, hogy minden dologban Napoleon volt a főintéző, hanem mivel a császár legkitünőbb hadászuk, kinek katonai tehetségét és tudományát e nehéz napokban sajnosan nélkülözték.

Saarbrückenben az ellenséges megszállás csak négy napig tartott, mert már aug. 6-án bekövetkezett a porosz sereg előnyomulása Steinmetz vezetése alatt. Az erélyes lökést a különben is számára nézve sokkal gyöngébb francziák nem tudták kiállani s visszavonultak. Saarbrücken közelében a *Spiecheren* hegyet, *Forbachot*, — a wörthi csatával egyidejűleg — csak véres küzdelem után hagyták el.

Utazás a hold körül.

(Folytatás.)

IV.

Az első nap.

Bármily meglepő szép látványok tárulnak is föl világotasaink szemei előtt, a vastermészet is megkövetelte tőlök a magagét. Az éj (földileg szólva) nagyon előre haladt; s a testi és lelki rázkódás és feszültség még jobban kimerítette erejüket s szükségessé tette az álmat.

Mily páratlan jó alvó hely. A földön, városban és falun, zaj, földi láрма zavarja az álmat; ringó hajó bölesejében, szélről hányt léghajóban tökéletes nyugalom nem lehet. A löveg gyors, de tökéletesen egyenletes mozgása az abszolút nyugalom és abszolút csend érzetével töltötte el az alvókat.

Álmuk talán örökös is lett volna, ha egy sajtáságos zaj föl nem veri: kutya-ugatás! — A két ebről ök egészen el is feledkeztek volt. Most felkeltve egyiknek panaszos vonítása által, siettek utánok nézni. Diána nyoszörögve feküdt egyik diván alatt, a hol szerencsésen meghízta volt magát s talán elkábultva az első rázkódástól, vagy mely álomba merülve feküdt addig, míg éhsége föl nem ébreszté s vissza nem adta hangját. De hol van Sattelés? Szegény Sattelés! Azt a roppant lökés a boltozathoz vágta, honnan bezúzott fejfel esett a löveg háttérének egy sarkába. Alig látszott az élet valami jele rajta, mikor most onnan elővonták. Ardán mindazáltal nagy gondal bekötözte a szegény állatot s bizott életéhez; bár a nyomorult páranak az elébe tett étel sem kellett, melyből Diána jó kedvéleg habsoit s minden baját felejteti látszék mellette.

Az urak maguk is megreggeliztek. Liebig-féle húsivonaiból megpászták erős levest készítettek első ételnek. Azután hidraulikus sajtóban préselt beefsteak következett, oly izes és nedvdús, mintha most vágták volna egy kőver marha oldalából. Ardán kész lett volna megesküdni, hogy „még véres!“ végre jól preparált zöldségek volt, vízben főlforralva. Történetesen egy butélia finom bort is talált Ardán a szekrény egyik zugában. Utasaink semmit sem panaszkodhattak az ellátás ellen. S szemlét tartva a kis helyre szorosan összerakott élelmi szerek fölött, kiszámíthatták, hogy csaknem egy egész esztendőre elvannak látva ennyivalval. Barbicane arra számított, ha netalán a holdnak valamely emberileg természetlen részére találnak esni s sok idő telhetik el, míg egyáltalában valami emberileg ehető találmánknak leendő új lakhelyét fölülétén. Italuk, nevetesen vizük, csak egy hónapra való volt; tartották magukat az újabb tudomány azon megállapodásához, miszerint, ha rendes légköre nincs is a holdnak, de valami alacsony, össze, szűrődött s testéhez tapadó levegője, legalább völgyei mélyületeiben, mégis van, s ott ennél fogva a források és tavak sem hiányozhatnak.

Evés után műszereik s egész ellátásuk és berendezkedésük felett is szemlét tartottak. Összesen csak egy kisebb hőmérőjük tört össze; minden egyéb rendben volt. A szemle után világhelyzetükre kellett ismét egy tekintetet vetniök. Kinn még setét volt az éj; ámbár órájuk már reggeli hét órát mutatott. A hold tányéra s a csillagok myriádjai előbbi helyzetökben látszóttak még. De a nap most sem látszott.

Lövegük azon setét árnykúpban haladt tova, melyet a föld vet előre, a hold felé; vagy más szóval, a föld még eltakarva tartotta előlük a napot.

— Nem lesz mindig így, — vigasztalá társait Barbicane, — s szerencsénk is, hogy nem; mert rosz volna folyvást éjben utaznunk. Persze, ha nem egyszerű holdtölték, hanem épen holdtölgatkozások történt volna utazásunk, — a setét árnykúpól az egész uton sem jönnek ki; mert ilyenkor a nap, hold, s kettejük között a föld, tökéletesen egy vonalban állván, a föld előrevetett árnyéka a holdig, s még azon túl is nyulik. Szerencsénk ez nem minden holdtölték van így; bár a föld közben áll a nap és a hold közt, most is töle ellenkező irányban van e két égi test, — de nem egy egyenes lapban vannak mégis, s így a föld árnyéka félre vág el a holdtól. Előbb-utóbb hát ki fogunk jutni belöle s talán hamarabb, mint gondolnók.

Ugy is lett. Tíz óra felé a löveg kiért a föld árnykúpja köréből. A nap egyszerre sugárai egész özőnével árasztotta el a hold felé röpiülő lövegnek alsó, a föld felé fordított lapos felét. Felül a hold, alul a nap áraszták fényüket a „végetlenségben röpiülő porszemre“. A gázlámpa halvány világítására semmi szükség sem volt többé s Barbicane, gazdálkodásból, sietett is eloltni azt. Még kellemes volt a meleg hatása, melyet a naptól nyertek, mert előbb már, mint Barbicane megjövendölte volt, érezhető volt az ürbeli hidegség. Most egyszerre mintha téli éjszákából nyári nappalra virradtak volna. De mi nappal volt ez! Ugy mesés, tündéres, minőt soha sem láttak, minöröl a földnek még csak sejtelve sincs!

Az ürben lebegve, nap, hold, föld és csillagok között, az ég és ür e csodáit egyszerre szemlélhették: a mi földi lénynek még soha sem adatott. Nem fél, hanem egész ég-gömb terjedt s boltzótól fölöttük, alattuk, körülük, behintve egész mindenségével a föld különböző pontjairól csak, de egy helyről együtt soha nem látható csillagok világának, — s e fényes rajjal, melynek itt együtt s egyszerre szemlélhető csoportozatai a gyönyör és örület extasiába ejtenék a föld minden csillagzásait. Egyik felől a nap: mint egy meggyújtott kemencének lángoló torka, izzó tányérával, melynek fényét semmi légkörnyiregzet nem homályosítja; sugár korona nélkül (mi szintén csak földi légkörünk visszaverődése) tisztán s határozottan ragyogva ki az ég feketéjéből. Másik felől a hold kevésbé ég, de nem kevésbé tiszta fénynyel vetve reá vissza töle nyert világát. Azután egy meglehetősen erős folt, csaknem fekete szürkén, vékony fénycsíktól, sarló-görbeségekben, szegélyezve: a fényében elfogyó föld. Itt-ott elszórva ködfoltok, mint csillaghavazás, s a zenittől le a nadirig, körül az egész égen számlálhatlan csillagok sűrű porából vert gyűrű — a *tejtű*, melynek közepette, első rendű csillagai közt, a nap csak negyed-rangu csillagocskának számít! . . . .

Utasaink le nem vehették szemüket e jelenetről, melylyel be nem tudtak telni, de melyről semmi leírás nem képes csak megközelítő fogalmat is adni. . . . . Így telt el e csodás szemléletbe merülve a nap, vagy jobban mondva azon tizenkét órai idő, mely a földön nappalnak nevezetik, — mert itt az ürben más csillagzásai fogalmak érvényesülnek. Teljes jó reményben vállalatuk sikerülte iránt bocsátották az éj beálltával álmora fejüket, míg a löveg egyenesen, zavartalanul s gyorsan röpiült kiszabott irányában, kitűzött célja felé.

V.

Egy kis tudomány.

Az éj minden baj nélkül telt el. E szó „éj“ nem épen használható itt. Értjük alatta azon időt, mikor a földön éj volt. A löveget

illetőleg azt mondhatjuk csillagászilag, hogy felső felére nézve holdtöltés éj, alsó felére nézve pedig nappal volt folyvást.

Utasaink álma annál csendesebb volt, mert — mint már említettük — a löveg gyors haladása dacára ök semmi mozgást sem éreztek. Maga a helyváltoztatás, ha ürben történik, vagy a környező levegő is velünk halad, magában véve nem érezhető. A föld gyors haladását az ürben (bár oly roppant sebes, hogy óránként 90,000 kilométernyit halad) szintén nem érezzük, részint mert egyenlő s minden akadály és rázkódás nélküli, részint mert a minket környező levegő is velünk jő, minden benne valókkal együtt.

Hajnál hasadtával kakas-kukorékolás ébresztette fel utasainkat. Ardán ugyanis, a többiek tudta nélkül, egy kakast is rejtett el s hozta magukkal a reggel ez éber madarát. Elütötte ugyan a dolgot azon ártatlan hazugsággal, hogy csak ő utánozta a kakashangot tréfából, a mire, hogy képes, egy derék kukorítással bizonyítva, mindjárt másra fordította a beszédet.

— Tudod-e, miről gondolkoztam az éjszaka? — kérde Barbicane-tól. S ennek kérdése folytatta: — Arról, hogy ugyan hogy lehetett kiszámítani, mily sebességet kell kapnia lövegünknek, hogy a holdba érjen! Nekem arról fogalmam sincs.

— Mert nem érted az algebrát; de ha türelmed van hozzá, megmagyarázom.

— S te ki tudtad volna azt számítani? — Ki bizony, én is s Nicholl is. De a cambridgei csillagászok megmentettek a fáradságtól. Ha akarod, előttem mindjárt utánaszámítom.

— Szeretném látni. S Barbicane hevenyében mindjárt fölállította az erre vezetett algebrai formát, mely csak úgy hemzsegett a sok a plus b-étől, a sok r-től, x-től és mindenféle betűtől, melyek — mint tudva van, az algebrában megannyilyi határozott vagy határozatlan számokat jelölnek. Mi megkíméljük olvasóinkat ez algebrai formula kiírásától, melylyel Barbicane első pillanatra ugyancsak megrémítette a derék Ardán Mihályt, s melyet Verne ur a francia olvasónak egész terjedelmében ad elé. De mi is igyekszünk némi tájékoztató fogalmat adni legalább a számítás természetéről.

E számítás a következő elemek alapul. Tudni kell mindenekelőtt a föld és hold egymástól mily távol vannak; és hol van közöttük azon semleges pont, melyben ha valamely test van, vagy volna, arra mind a föld, mind a hold épen egyenlő vonzást gyakorolna, s annál fogva a test onnan, magától, sem a földre, sem a holdba le nem esnék. Természetes, hogy ezen pont épen annyiszorta esik távolabb a földtől mint a holdtól, a hányiszorta a föld tömege (s azzal együtt vonzó ereje is) nagyobb a holdénál.

A földat tehát az volt, akkorra midőn a hold a zenit pont közelébe jut, oda lökni a löveget, hogy e semleges ponton csak egy magallat is tul menjen, mert onnan aztán magától is leesik a holdba, mivel azon pontig a föld vonzása uralkodott rajta, azon ponton túl pedig a hold vonzása uralodik.

Hogy pedig mily erő kell valamely tárgynak a földtől azon semleges pontig elkölésre, az függ attól, mily súlyos azon tárgy, azaz: mily erős annak a föld felé nehézkedése, vagy is a föld vonzása reá. E vonzásnak természete az, hogy a szerint kisebbik és pedig annyiszorta arányos arányban, minél távolabb van a vonzott test a föld közép pontjától; pl. két oly távolra négyiszorta, öt oly távolra huszonötszörre kisebb a vonzás.

Ha már tudva van a semleges pont távolsága a földtől, tudva van a löveg súlya, tudva van a vonzásnak a távolsággal kisebbédsi törvénye s adva van az idő, mely alatt a lövegnek ama ponthoz kell érkeznie, mindezenek kívül még csak azon akadályt kell számításba venni, melyet a lövegre a földet környező s általa átutazandó levegő ellentállása gyakorland — és mind ezen elemekből ki lehet számítani a földat megolását.

A mint Barbicane mindezeket Ardánnak magyarázta, s előtte Nicholl kapitány hozzáértő ellenzése mellett, a számítás meg is tette, egyszerre csak azon megdöbbenő eredményre jutottak, hogy a cambridgei csillagda igazgatósága egy végzetes hibát tett a számításban, a mennyiben a 11 ezer méterre számított kezdő sebesség nem az, a mivel a lövegnek a kilövetés első másodpercében, hanem az, melylyel a föld légkörnyéből kijutása első másodpercében kellett volna bírnia. Mivel pedig épen odáig van a legnagyobb legyözendő akadály t. i. a levegő rétegek nem megvetendő ellentállása, ennél fogva a kilövetés percében a kezdő sebességnek nem 11, hanem 16 ezer méternyinek kellett volna lennie, hogy a löveg céljához, a hold és föld közötti semleges vonzási ponthoz elérkezék, sőt azt, ha csak egy vonalnyival is meghaladhassa.

Barbicane homlokát hideg verejték csöppek borították, a mint e végzetes számítás hibát fölfedezték.

Egyreménye volt csak: az, ha az ágyuba töltött löpamut fellobbanásának óriási feszeje akarátlanul is megadta volna a lövegnek a szükséges 16 ezer méternyi sebességet az első másodpercében. Ezt azonban most már utólagosan kiszámítani nem lehetett. De meg lehetett győződni az eredményből. Ha ugyanis a kezdő sebesség igazán csak annyi volt, mennyire azt a csillagda igazgatósága mondotta, t. i. 11 ezer méter, akkor — mint Barbicane kiszámította, — most már visszafelé kellett esniök a földre, mielőtt a semleges pontot elérték volna. Ez esetben pedig a hold tányérának, melytől távolodnának, perczről perczre kisebbnek, — a föld tányérának, melyhez ismét közelednének, perczről perczre nagyobbak kellene előttük feltűnnie.

Barbicane tehát rögtön műszerei után nyult, hogy a két égi test látszó nagyságát pontos mérés alá vesse, s ez uton a tényállásról bizonyosságot szerezzen magának. Műszereivel a föld látszó nagyságát pontosan megmérve, azt is meghatározhatta, mily távolságban kell e perczben állaniok a földtől. Ugy találta, hogy több mint 50,000 lieu-nyire haladtak már, holott 11 ezer méternyi kezdő sebességgel már a 40,000 mérföldnél visszafelé kellett volna fordulniok.

Méréseiből néhány perc volna megállapíthatta a kedvező eredményt, hogy nem esnek, sőt folyvást előre haladnak, és így — pillanatnyai aggodalmuk adatainak volt! Nyugodtan ülhetek reggelijökhöz.

(Folyt. köv.)

A veszettség.

(Vége.)

Ha a veszett eb állatot vagy embert mar meg, vagy a méreg-anyag, — mi egyaránt jelen van a nyálban, vérben s talán a többi váladékokban is — a fogakra tapadt nyállal a megmar egyn vagy állat testébe vettetik. A tapasztalat megmutatta azt, hogy a sebbe jutott méreg-anyag 12 óra eltelte előtt a szervezetet megfertőztetni nem képes, s így ha azon sebfelület, mely a méreg-anyagot felfogta, ez idő alatt kellőleg elpusztítatik, a kór utja határozottan bevégződik tekintet. Vannak ugyan oly esetek is, hol noha a veszett kutya által harapott seb csak napok mul-

tával roncsolatott el, a megbetegedés mégis kimaradt. Ily megbocsáthatlan elhanyagolás mellett, határozottan a kór kimaradását a harapott felület elpusztításának eredményeül tekinteni nem lehet, hanem inkább talán azon hajlamhiánynak a kór iránt, mit eddig már egyes állatoknál is észleltek. Többen azon véleményben vannak, hogy a veszett kutya által mar egyneknek csak egy harmada kapná meg a kórt, ha minden gyógykezelés nélkül hagyatának. Minthogy azonban a megbetegedést a halál a legborzasztóbb alakban követi, a hajlamhiány véletlenre számítani nem szabad, s így meg kell ragadnunk a segítyt, mi, ha kellő időben alkalmaztatik, a jó sikert sohasem nélkülözi. Gyanus kutya általi harapás esetében tehát, azonnal orvost kell hivatni s rendeletének engedelmeskedni.

Ha a méreg felszívódása a szervezetben meg nem akadályoztatott, vagy a veszettség hat nap, vagy legfeljebb két hó eltelte után beáll. Az ily egyn rögtön lehangolt lesz, nyughatatlan álomról panaszokodik, s a mart seb helye, mely már rendszeren behegedt, szederjes vörös színt ölt; néha újból magától feltörök, sugár alakban szétterjedő fájdalom-érzés mellett. Ezen állapot egy-két napig tart, mire a kór második szaka következik. A beteg ezen időben csaknem mekláros lesz, nem eszik, s folytonosan jövője fölül aggodík, míg végre föllep a harmadik, azaz: kitörési időszak, mi ép úgy mint a kutyaéknál, egyes görcsös rohamokból áll. A beteg ez idő alatt roppant szomjuság kinozta, de lenyelni egy korty vizet sem képes; ha toheti, a roham alatt rug, harap, s ha nem örik eléggé, elszökik s legtöbb esetben kivégzi magát. A roham eltelte után a beteg magához jő s többnyire bocsánatot kér környezetétől a bántalmakért. Saját szemmel láttam oly esetet, hol a veszett nő rohamra közelgésére figyelmeztetett. — Ez alatt a rohamok folyton gyakoribbak lesznek, a beteg ereje fokoként óriási lépésben hanyatlik, s a kitörés második vagy harmadik napján tökéletes kimerülés mellett a halál beáll.

A biharmegyei k. kórházban nekedvén föl, alkalman volt több veszettségi esetet látni, melyek közül egy párt itt megemlítek.

Az ötvenes évek második felében Biharmergo több helységét egy vakmerő farkas tette remültté, mely másfél nap alatt több embert megmárt. A második nap éjjelen egy erdőcsász zörgést hall ajtaja előtt; a csász kiment, hogy a zajnak utána nézzen, de alig nyitotta fel az ajtót, midőn egy hatalmas farkas ugrott reá, melyet az edzett férfi, az első felületre maraszt fel sem véve, két kezével nyakon fogott, s azt e helyzetben addig tartá, míg kisietett neje a fenovadat keze között baltájával agyon nem verte. A dolog annyiban maradt és senki sem gondolt reá, hogy a farkas veszett lehetett; pedig valóban az volt, mert alig pár hét múlva a megmaroptak közül hat megveszett, köztük a bátor csász is, kit másod magával a kór kitörése után a biharmegyei k. kórházba hoztak, hol 1—2 nap alatt elpusztultak.

Igen érdekes a következő eset is, mely szintén a font nevezett kórházban jött elő, s különösen azért, mert a veszettség mérgének még évek utáni ragályzó képességéről tesz bizonyosságot. Egy paraszt nő 18 éves legényfiát veszett kutya marta meg, minek folytán veszettségi rohamok között meghalt. A nő meghalt fia öltönyeit a padlásra vitte, honnét pár év múlva legénynyire kettő kisebb fia számára lehozta s feldozgatni kezdte; földözás közben a czérnát csuszékonyság végett többször keresztül húzta szája szegletén, nem gondolva arra, hogy a veszett nyálával befertőzött ruháról a mérget a czérna által átültetheti magába. S így történt, hogy ajkát a czérna megvágta, mire a veszettség rajta kiütött, s annak rendes lefolyása után el is halt benne az asszony.

Ezelőtt 3 évvel, már mint orvos-növendék mentem le Nagy-Váradra, hol az ott töltött időm alatt szintén egy veszettségi eset jött elő. A szerencsétlen áldozat a helyben székellő r. k. püspök huszárjának volt 7—8 év közt lévő fia. A kis fiut játszás közben nem sem gyanus s különben is ismert ku ya arózn megmarapta; a seb mint jelen-tékelen s gyanu nélküli bevarratott, mire a gyógyulás csakhamar beállt. Egy bizonyos idő múlva azonban a gyermekem veszettségi jelek mutatkoztak, mire a kétségbeesett szülők a város egyik kitünőbb orvosát hívtatták el. ki a beteg állapotát rögtön belátva, kinyilatkoztatta, hogy a gyermek valóban megveszett, s így gyógyítására sikert nem ígérhet, ha azonban a szülők megnyugtatók végett óhajtkák, úgy minden észszerű módot meg fog kísérteni. Így a többek között eszözölt bőr alá fecskendezést oly szerekkel, melyektől a gör-

csős roham enyhülését s ez által a szervezet erősebb ellenállóságát remélte, de mind sikertelen. A kis beteg az alatt folyton égető hőség és szomjúság gyötörte, s egyre ágya égését kiabálta. A szülők a dolog ily állása mellett, újabb kísérlet tevésre szölköttek fel a fentebbi orvost, ki is mitután ismét nem volt képes sikert mutatni, egy végső eszközhöz nyult, a hideg víz erélyes használatahoz. Azt várhatta ugyanis ettől, hogy mitután a gyermek már a víz látására is felháborodik, az épen ezen okból oly ideg-inger lehet, mi az idegrendszer görcsös állapotából rendes működésébe mintegy visszalökheti. A gyermeket tehát egy üres dézsába tette, s friss vízzel leöntötte; de a netalán várható eredmény elmaradt, mert a gyermek a leöntés alatt megszűnt élni.

A vesztettség állapot egyike a legborzasztóbb bajoknak, de ebből azért nem következik, hogy a dühödöt kutyától megmaradt egyén kétségbeesés, sőt ellenkezőleg; mert ép a vesztély nagysága, mely elhanyagolás által döntheti magát a beteg, kívánja sürgetően a lélekjelenlétet. Egyáltalán nem lehet elég buzgón ajánlani a megmaradtakat azt, hogy félelmükön uralkodjanak, gyengeségből ne engedjék magukat át kuruzsolóknak, mert a vesztély nagy, s minden pillanat, mi az észszerű orvosi segélyt hátráltatja, életébe kerülhet.

Azon pontot, melyekre a megmaradt erélyt fordítani kell, a következők:

Ha gyanus vagy ismeretlen kutya vakait megmar, sebtét mossa ki s rögtön orvos után lésson.

A kutyát, melytől a marás eredt, nem kell kivégezni, sőt ellenkezőleg, ha lehet, őrizet alá kell venni, hogy kóros vagy egészséges volta kiténjék.

Ha a harapás óta több nap telt is el, mi minden esetre hibás hanyagság, az illető reményt ne veszítsen s orvost hívasson.

Mitán e kór a vesztett emberből is átoltható, óvakodni kell a környeztetnek minden sértéstől, mi a beteg részéről jöhet.

Végre az elhaltnak minden ruháját, minden darab tárgyát, mit nyálával bemocskolhatott, el kell égetni. Roth Ferencz.

Metz és Strassburg.

Metz és Strassburg, Franciaország e két nagy erősségéről több ízben volt szó közlekedési lapjainkban, Metz ismertetését ép lapunk legutóbbi számában adtuk. Oda utaljuk tehát az olvasót most, midőn e várnak tervrajzát egy francia lap után közöljük. A tervrajz feltalálhatók a vár főbb részei, a melyek czikkünkben is említve

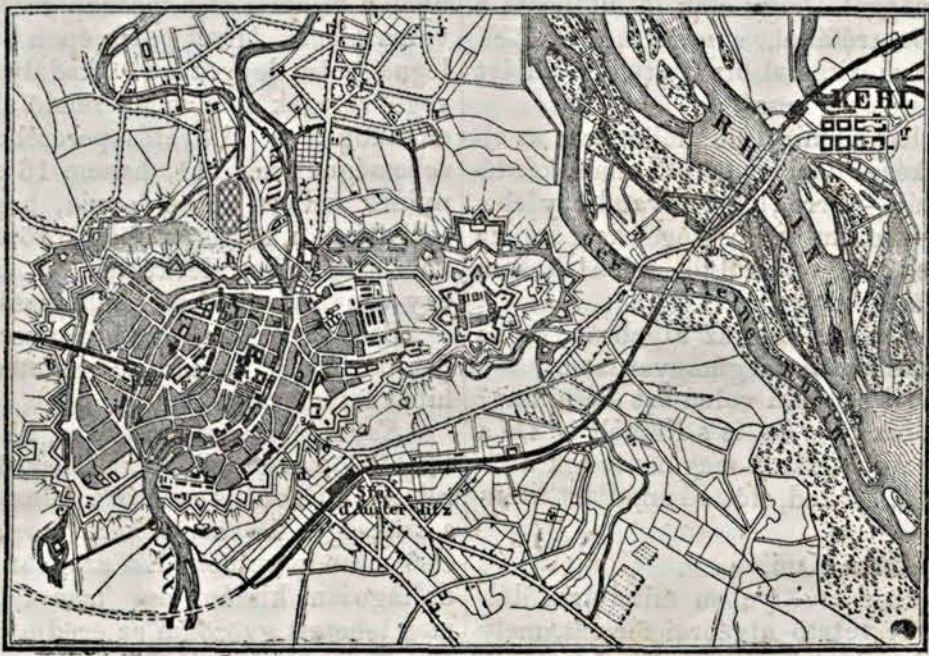
Metz tervrajza.

voltak, jelesen a St.-Simpheon, Sauley, Chambrière sziget, Belle-Croix erőd stb.

Strassburg vára 85.000 lakossal bíró várost foglal magában, mely utóbbinak középpontja csak 1 1/2 mérföldnyire fekszik a Rajna balpartjától. — Strassburg igen fontos stratégiai pont, mely Elzász birtokait biztosítja; egyszersmind Franciaország legészakosabb pontja kelet felé, Strassburg Elzász védelme, a Rajna őre, ama nagy táborhely, melybe a Németországból betörő ellenség ütközik. Vauban Elzász biztosítását a megerősített helyek, városok és erődök egész hosszu sora által vitte keresztül. Svájcz ellen, délen Hüningen állt, melynek bástyáiban 1815-ben leromboltattak; északon Weissenburg és Hagenau képezték Franciaország védőbástyáit; az egész erődítési rendszer központja Strassburg. E hely szerencsétlen-

sége, hogy síkságon fekszik. Ha 50 kilométerrel hátrább fekdének, körülbelül Saverne helyén, a Vogesek által védetnek, s uralkodnék a vidék fölött. Ennek oka, hogy Strassburg mostani helyén áll, abban keresendő, hogy a Rajna fölött akart Franciaország általa uralkodni. De ennek dacára Strassburg nem fekszik közvetlen a Rajna mellett, hanem az Ill, a Rajnának ezen mellékfolyója mellett, mely itt három ágra szakad, s több szigetet képez; ezen szigetek egyikén van Strassburg. Az Ill Kehl alatt két mfdnyire ömlik a Rajnába, s vele Strassburgon keresztül egy csatornával is össze van kötve, melynek elzárása általa a víz a vár árkaiba ömlik, s így Strassburg védelmét emeli.

Ezen védelmi mód régebben igen fontos volt s most szintén az; de Strassburg tulajdonképeni védelmi ereje kitünő erődítvény-rendszerében fekszik. Első helyen érdemelnek említést a megerősített körsáncok, s a város, mely utóbbinak a Rajna felé előretolt hegye a háromszöglet képező várost megkoronázza. A város hátulsó, a Vogesek felőli részén két szögkastély és két erődítvény-nyel ellátott védvonal vonul végig. A vár ezen részébe, csak egy szűk vasúti és a saverni kapu

Strassburg tervrajza.

keresztül juthatni, mely utóbbi a külső védművek által kitünően védetik. A vár déli fele, a Blanc erősségtől egész a citadelláig, természetes védvonal által oltalmaztatik. A városközpont itt az Ill folyó és a vízárok által keresztül vágott sikon emelkednek. Itt a Hoptal-kaput juthatni a várba. A vár északi része, a Pierres-erődöt a citadelláig két város rész, Robertsan és Contades; továbbá az Ill által képzett sziget felett uralkodik. A citadella 1682 — 1685-ig építettett, s ötszöglet képező bastionnal, s ugyanannyifelhóddal. A vár 10.000 ember és 1500 ló számára adhat helyiséget. A Pierres-erőd mellett van a Finckmant lakotanya, mely az 1836-diki fölkelési kísérlet színhelye volt. Strassburg általában véve oly erősséget képez, mely élelmiszerekkel ellátva, még tulnyomó ellenséggel is sokáig dacolhat.

Egyveleg.

(About csatáiról.) About Edmund, a kitünő francia író párisi lapokban érdekes leírásokat ad azon eseményekről, melyeknek közvetlen szemtanúja volt. Először is leírja Mac Mahon visszavonulását a wörthi csata után. Egy kis csapat találkozik, mely a legnagyobb rendben vonul vissza. „A ti osztályotok derekasan helyt állott!” — mondá nekik. „Osztályunk?” — felelé egy altiszt. — Mi zászlóalj voltunk, s abból csak ennyien maradtunk életben. A többi mind ott maradt, részint meghalva, részint megsebesülve. Nem sokára megtizedelt zuávaspatokkal találkozik, melyek majdnem kénnek nézik. Csak egy tiszt közvetése menti meg e kellemetlen félreértés következményeitől. Egy ezred turko a legnagyobb rendben halad el előtte; úgy látszik, hogy az nem állt az első sorban.

Mac Mahonnal találkozik, kinek egy tisztbarátja mutatja be. „Csak 35.000 emberem volt, — szölt a tábornok, — s velem szemközt 140 ezer ember állt. A tulnyomó szám győzött. Közülük körülbelül 5000 sebesült meg vagy hullt el; de majd megboszuljuk magunkat. Mondja ezt a kö-

zönségnek is. „Ugyanezt mondta Mac Mahon az azóta nyilvánosságra került napi-parancsában is.

Midőn About Saverneba ért, a kis várost roppant felindulásban találta. Szokott módon előbb egy kis csapat porosz dzsidás vágatott be, kélmeleve, hogy nincs-e ellenséges városban. Midőn erre tagadó választ nyertek, nagy számmal jöttek s tetemes hadi szákmányolást rendeltek el, melyben 200 palack pezsgő is szerepelt. A maire sajnálkozva utalta őket Epernay-re, hol a champagnei örökforrása bugyog fel. About kiszámítja, hogy e hadizákmányoláshoz aránylag Párisnak 384.000 db ökröt, 64.000.000 db kenyert stb. kellene szolgáltatnia.

(A wörthi ütközetből.) Egy hadi tudósító írja: Midőn Mac Mahon tábornok Reichshofennél látta, hogy csapatai minden erőfeszítésük mellett sem képesek ellenállani az ellenséggel, mely mintha csak a földből tört volna elő, egyre szaporodott, bús komorság vett erőt rajta, s a kétségbeesés egyik pillanatában a tömeg közé akart rohanni, hogy ottan találja halálát. Katonái azonban megakadályozták szándékában, s így szölköt hozzák: „Miert öletné meg magát a tábornok, hát vonakodunk mi a halállal szembe nézni?” Mac Mahon

Melléklet a Vasárnapi Ujság 35-ik számához 1870. aug. 28.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

** (Jókai Mór legújabb regénye.) a „Fekete gyémántok,” mely nemrég végződött be a „Hon” tárczájában, külön kiadásban is megjelent, 5 kötetben. Ára 5 ft.

** (Kodolányi Antal) a kolozsmonostori gazdasági tanintézet igazgatója ismét egy új munkával gazdagította gazdasági irodalmunkat. Ez: „A test-alak és haszonvétele (termelő) képesség közötti viszony a szarvasmarhánál. (Állattenyésztési tanulmány).” Ára 50 kr. Kapható Pesten az Egenberger-féle akadémiai könyvkereskedésben.

** (Az „Erdészeti Lapok”) az országos erdészeti egyesület közlönye ideje (kilenczedik) évfolyamának VII. és VIII. füzetét a következő tartalommal jelent meg: Máramaros-, Ung- és Liptómege erdőségei. — A badeni- és württembergi fekete erdő. — Fűhasználat az erdőterületen. — A szikes föld. — Erdészeti ösztöndíjak. — Használat az akáczfat is szőlőkarónak. — Egyesületi közlemények. — E kötetts füzethez Máramaros megye erdőségeinek színezett térképe van mellékelve.

** (Az „Anyagi érdekeink”) az országos ipar-egyesület közlönye július óta havi füzetekben jelenik meg, s előfizetési ára 6 fról 3 fra szállítottatott le. Német nyelven is megjelenik ily cím alatt: „Industriezeitung für Ungarn.” Az ipar-egyesület közlönyét az egyesület tagjai tetszés szerint magyar vagy német nyelven ingyen kapják.

** („A hajószövetség mennyeistáji elmélete”) dr. Császár Károly értekezése, melyet az ideai kolozsvári róm. kath. főgymnasiumi tudósítványa számára készített, külön lenyomatban is megjelent s Aigner Lajos könyvkereskedésében 40 kron kapható.

** (Debreczenben íj. Csáthy bizománydban megjelent.) „Intelmek, erkölcsi példák, képek és idézetekben. A magyar kath. tanuló ifjúság számára kedélyképző és erkölcsi nevelő házi olvasmányul, a tanév vasárnapjainak szünőrái alkalmáza Károly Gy. Hugó, jászóvári prémontrei kanonokrendű áldozás, s a kassai főgymnasium tanára. Szerző sajátja. A könyv ára 1 ft.

** (Schulez Ferencz) hazánkfiát, Vajda-Hunyad építészét és a műgyermek tanárát, a madridi San Fernando műakadémia (Real Academia de las tres nobles artes de San Fernando) f. évi május 30-án tartott ülésében levelező tagjává választotta. Az ő munkájának: „Monumentos d'Arquitectura ineditos” első füzetét, mely Gerona városának emlékeit tárgyalja, oly feltűnést okozott Spanyolországban, hogy a „Comission de Monumentos Historicos y Arriisticos de la Provincia de Gerona” nem vélte halálját másképp kifejezhetni, minthogy művét az országos akadémianak kitüntetésül felajánlja.

Egyház és iskola.

** (A Kecskenémet megnyitandó állami reál-tanodához) dr. Dékány Ráfael budai főgymnasiumi tanár igazgatóvá, Angyal Béla rendes, Kooz Sándor helyettes tanárá kinevezettek.

** (Mennyei János) torontálmegei másodtanfelügyelő ugyane megegyében rendes tanfelügyelővé nevezetett ki. — királyi tanácsosi czímmel.

** (Román egyházi kongresszus) A szebeni érseki konsistoriumnak a román pápához és néphez intézett körlevele szerint a román egyházi kongresszus f. évi okt. 1-jére N.-Szébenbe összehívatták. A kongresszus 30 egyházi s 60 világi tagból áll, kik harmincz kerületben választatnak, úgy hogy minden választókerületre 3 küldött esik.

** (Az eperjesi evang. kollegium) jogi, theologiai és gymnasiumi tanfolyamaiban az 1870—71-ki tanév f. évi szept. 1-ő napján veszi kezdetét, ugyanakkor a tápintézet és convictus is megnyílik. Eperjes, 1870. aug. 17. dr. Vécsey Tamás, kollegium igazgató.

** (A késmárki lyceumban) az 1870—71-dik tanévi előadások szept. 1-jén kezdődvén, kötelezőségeim ismerem az érdekelteket figyelmeztetni, hogy alumnunk és convictusunk jótéteményeiben minden tanuló valláskülönbség nélkül részesülhet. Az aluminiusi ebédért járó évi fizetés 11 ft. A convictusban nemcsak ebédet, hanem vacsorát is kapnak az illetők; ebédre: levest, húst, vastag ételt és 1/4 kenyert; vacsorára 1/4

kenyeren kívül hetenkint kétszer pecsenyét, egy-szer galuskát, máskor vastag ételt 52 ft. évi fizetésért. A szegényebb sorsu ifjakra nézve legelőnyösebb, ha ebédet a tápintézetben, vacsorát pedig a convictusban fogadnak 37 ft. évi fizetésért. Késmárk, aug. 16. — Az igazgatóság.

Közlekedés.

** (Az első erdélyi vasut piski-petrozsényi-szárnyonálát) f. hó 28-án adják át a közlekedésnek; mely naptól kezdve egyszersmind a fővonalon mindkét irányban naponként 2 vonat, teher- és személy-szállító fog közlekedni.

** (Hajó-hid.) Mivel a második hidépítés még évekig elhúzódhatik, s a lánchíd már nem képes megfelelni a közlekedés igényeinek: Pestváros egy ideiglenes hajóhid felállítását akarja sürgetni a kormány. — A fővárhivatal építésért még éjjel fátylavilág mellett is dolgoznak, mert a vízmentes alap letételét mindenestre be akarják fejezni, mielőtt a Duna vizállásának növekedésével ez lehetetlenné válnék.

Balesetek, elemi csapások.

** (A phosphor áldozata.) A mult napokban Szegeden megható szerencsétlenség ért egy családot. A család személfénye, egy igen szép 17 éves leány phosphorral szokta fogfájását megszüntetni, azonban egy este a vilvól száájában elaludt, a mérges nedv leszivárgott belsejébe s menthetetlenül halálát okozta.

** (Jégverés.) Alvinczről írják a „K. K.”-nek, hogy ottan és környékén e hó 11-kén délután iszonyu vihar dült. Tyúktörzs nagyságu jégek hullottak, melyek sok kárt okoztak a terményekben és apró marhákban. Ehez hasonló szomorú hírek Erdély több vidékéről vetünk. — Baranyamegyében a szobényi, vérméni és somberek szőlőhegyek legnagyobb részét elverte a jég, s a zápor állítólag két malmot is sodort el a somberek hártárbán.

** (Villám sújtott agyon) f. hó 11-én egy zernyest-i polgárt. A szerencsétlenség érdekes állapotban levő neje annyira megijedt a szomorú eseményt, hogy összerogyva azonnal szörnyet halt.

** (Orvoshádn) aug. 16-án nagy eső esett. Egyszerre egy házba beüt a villám, s az ott főző háziasszonyt és töle 5 lépésnyire vidáman beszélgető vendégét agyoncsapta, a falat összereszettette, aztán átment a szomszéd üveges boltba, s ott mindent összetört.

** (Hatvan gazda) lakjóságát teljesen semmivé tette e hó 6-án Felső-Csernatonban (Háromszéken) azon iszonyu árvíz, mely százezer forintnyi kárt okozott.

** (Nagy-Marosból) jelentik, hogy ott a Dunán a „Debrezin” nevű Pest, Nagy-Maros közt közlekedő helyigözös felőntött egy csónakot, melyen három ember és 20 mérő gabona volt. Két embert sikerült kimenteni a vízből, de egy családapa menthetlenül elveszett.

Mi újság?

— (A csatáról.) A Metz mellett aug. 14—18-án vívott nagy csatáról, különösen azok eredményét illetőleg, még most sincsenek biztos tudósítások. Hanem az tudja van, hogy e csaták oly vérontással mentek végbe, a mihez hasonlót nem sokat lehet a világ történelmében találni. Az elesettek számáról jövő tudósításokból azt következtetik, hogy mindkét harcoló fél elveszté sergének egy ötödét, azaz: minden ötödik ember meghalt vagy megsebesült. Ily közidelem után néhány nap szükséges az halottak eltemetésére, s a sebesültek elhelyezésére, s az élőknek pihenésére. — Bazain felől mindennap ellentétes hírek érkeznek. Némely táviratok szerint kivágta magát a Metzét körülvevő porosz hadak közül, s Verdun felé haladva, egyesül a chalonsi sereggel. Katonai sajkérfiak azonban oly nézetben vannak a Metz körül vívott küzdelmekről, hogy Bazainnak szándékában sem állt Metzbe Chalonsba visszavonulni, a mit ideje lett volna megtenni; hanem célja volt a roppant porosz hadtömegek nyilsebes előnyomulását feltartóztatni s a párisi kormány-
nak időt szerezni új hadsereg kiállítására, s a

kellő védelmi intézkedések megtételére. S ez az aug. 14. és 18-ka közti harcoknál sikerült volna is, — Berlini sürgönyök szerint a porosz déli hadsereg előcsapatai már elérték Chalons városát, melyet a franciák odahagytak, s a koronaherceg nem sokára Páris előtt keresendi fel az ellenséget. — Ekközben Párisban roppant készülteket tesznek a védelemre. Franciaországban most már minden 25—35 éves ember feyver alá van hiva, a tisztek 60 és tábornokok 70 éves korig szölköt-tattak szolgálatra. Önkényes zászlóalj alakulnak guerilla harcra; csak egy nap, aug. 20-án 230.000 önkényes érkezett Franciaország minden részéből Párisba. Másrészt a németek is iszonyu erőködedeket tesznek. Porosz forrás szerint 14-ke óta 300.000 harcos szállítottatott Franciaországba. Roon hadügyminiszter pedig magára vállalta, hogy okt. 1-őig még 250.000 katonát állít sikra. E szerint az egész német nemzet Franciaországba vonul. Ha a hírek valók, úgy oly háború lesz a mostani, mely harcossainak számát tekintve, egyetlen a világtörténetben. A rajnai várak Köln, Mainz, Koblenz stb. loszerletnek s az ágyuk Strassburg Metz alá szállítottak, az ostromhoz.

** (Türr tábornok) minapi leleplezéséből 50 louisdor a tiszta nyereség. Körülbelül egy év előtt ugyanis Salzbürg körül elvesztette erszényét, de miután „fontos küldetésben” járt s különben sem tudta, hol érte a vesztés, nem is kutatta többé. A napokban azonban beállt hozzá a levélhordó s egy csomag aranyat kézbesít neki. Pénzét ugyanis a salzbürgi állomásfőnök találta meg, de ez nem tudhatta, kia tulajdonos, mert az erszényben az 50 Lajos aranyon kívül csak egy „Türr” névre szóló látogatójegy volt. Egy évig őrizte tehát, míg a tábornok nyílt levele utba igazította s erre megküldte neki a pénzt.

** (Horváth János ezredes) a 22-re egybehívott honvédeket üdvözölve, a haza nevében megköszönte, hogy a felhívásra oly számos megjelentek. Kijelenté ezután, hogy az összpontosítás a miniszterium utóbbi rendelote folytán czuttal elmarad. Az egybegyűlt honvédek a szemle után zajosan megénezték az ezredet.

** (Képviselőválasztás.) Szabolcs megye bogdányi kerületében szótöbbséggel gr. Vay Adám jobboldalit választották meg közlekedési országgyűlési képviselőnek.

** (A közlekedési miniszteriumnak) Hollán Ernő távoztával megüresült államtitkári széke a hivatalos lapban szerdán megjelent legfelsőbb kézirat szerint gr. Szapáry Gyulával töltetett be.

** (Tizenkét ifju.) az intelligens osztályból, írja a szebeni német lap, közelébb utazott a francia táborba, hogy ott mint önkényes szolgáljon. Prágából szintén azt írják, hogy onnan is több német ifju orvos indult a francia táborba kórházi szolgálatba. Tudvalevőleg a francia hadsereg nagy hiányában van az orvosoknak.

** (Vérmees vállalkozás.) Egy vidéki dinyvermesztő (B. János) folyamodott a belügyminiszteriumhoz utlevélért a porosz-francia csatárra. Huszozar darab saját természetényü dinyvermesztő akarna Páris felé szállítani.

** (A nagy diss-hangverseny) mely a dalár-ünnepelet befejezte, hétfőn délben tartotta meg a városi vígadó nagy termében, nagy közönség előtt. Az első számot Erkel Ferencz „Báthori Mária” című régi dalmüvének nyitánya képezte, mely után Volckmann Róbert „III. Richárd” szomorujátékhöz irt nyitánya következett. A közönség a jeles zeneszerző s legújabb szerzeményét, melyet a sajró kiválólag magasztalt, nagy kitüntetéssel fogadta. Tetszésben részesült Huber Károly egy-két népdala is, melyet Pauline Assonv adott elő, valamint Folekiné szavalata is. Liszt Dante-symphonijának előadását Erkel vezényelte; csak egy részt: a „Poco!”-t játsza a philharmoniai társulat. A közönség zajosan megtapsolta a szerzőt: Liszt Ferenczet, ki szívélyesen köszöntö meg a kitüntetését. A hangverseny Berlioz nagy hatású Rákóczyjával végződött.

** (A dalár-egyesület közgyűlésén) elnöké Bringmann, az esztérgami dalárda elnökét, az igazgató-választmány elnökévé pedig Királyi Pált választák. A legközelebbi dalárünnep 1872 aug. vagy szeptember havában lesz Nagyváradon.

** (Egy féláru ember.) Tragikomikus jelenet színhelye volt a napokban a Deák-utca. Egy da-

lár kissé elbámészkodván, véletlenül megbotlik s fejevel egy kirakat tábláját üti be. A tulajdonos és segédei azonnal kiszaladtak a csörrenésre, a dalár így szót hozójuk: „Féláron jöttem Pestre, úgy voltam a színházban, az eltört üvegtáblának is csak felét fizetem ki.“ A kereskedő elmosolyodott és semmit sem fogadott el, miután a tábla biztosítva volt.

*(Egy esküvő Pesten.) Mult héten egy esküvő ment végbe a jözsefvárosi templomban. A nászvendégek épen a templomba akartak menni, midőn két szegényesen öltözött nő, — az egyik fiatal, a másik öreg — a völgyégy elé áll s egy pólyába takart ecsecsmót nyujt át neki. Az ifjabb nem szól, de az idősebb, a leány anyja, szidalmazta és ökleivel fenyegette a férfit. A közelálló vénaaszonyok is pártját fogták, s a zaj csakhamar akkorára nőtt, hogy egy pár rendőr jelent meg a templom előtt, a rend helyreállítására. E jelenet után az esküvő — megtörtént.

*(Szombathely mellett) egy faluban nagyon neki busulta magát egy atyafi, fölment a padlásra, fölhozta maga után a létrát s elkezdte magát fölakasztani. Alant nézték, sópánkodtak, de nem volt kéznél létra, hogy megakadályozhassák volna az öngyilkosságot. A szomszéd korcsmárosnak egy igen jó ötlete támadt e zavarban. Elkezdett ugyanis torka szakadtából kiáltani: „Szomszéd uram, szomszéd uram! Ma kaptam egy igen jó hordó bort, nem jönne át megkóstolni? Az atyafi megoldotta a kötelet s kidugta fejét a padlásablakon: „Nem tesz boldondá, szomszéd uram?“, „Nem, nem!“, „No akkor már megyek!“, És le is ment és mulatott egy egész álló napig.

*(Nagy sikasztásról) tudósítják a „M. Polgár“: Deesről, o h 5-16. Bíró Elek adószedő hivatalnok ugyanis közelébb 5000 forintot, és 1864 óta összesen 17,000 forintot sikasztott el a királyi adóól. A tettet azonnal letartóztatták. Vallomásaiban úgy nyilatkozott, hogy birtoktalan szegény ember létere csakely fizetéséből nem élhetett; ez okból 1864-ben előbb a kis lotterianál próbált szerencsét, később a nagy lotterianál vett sorsjegyeket és azokra eddig 800 forintot fizetett be, így remélte a hiányt kipótolni. Csaldótt; mind a kis, mind a nagy lotteria csak több és több pénzt rabolt el tőle. A sikasztást azért nem vették eddig észre, mert hamis naplót vezetett. A sikasztó már régóta ismeretes kártyás volt.

*(Egyszerűsítés város.) Rimaszombatban jul. 26-ától kezdve aug. 19-ig, vagyis 26 nap alatt halálra nem történt. A hírt a „Göm. L.“ kezekedik.

*(Halálhíradások.) Koroncz László, veszprémi székesegyházi kanonok, apát, kir. tancsosz aug. 12-én életének 73-dik évében meghalt. — A magyar tud. akadémia egyik legrégibb tagja Podhraczy József, f. h 14-én Pozsonyban meghalt. A boldogult 1795. jan. 18-án született Udvardon, Komárommegyében s egy felszázad óta számos történelmi értekezést, oklevélt és krónikát adott ki. — Mátyás József, a postai első takarekpénztár nyug. pénztárnoka közelébb elhunyt 66 éves korában.

— Apró hírek a háborúból. — (Stuttgartból írják:) A poroszok előnyomulását nagyon nehezíti az, hogy minden átjárási hely és hid szétromboltattott s az utak járhatatlanná tétettek. A férfi lakosság s minden vonómarha a helységek-ből teljesen eltűnt s mindenütt csak aggok és öreg asszonyok találhatók. Még a papok is elhagyták falvaikat.

*(A német asszonyok és leányok ellen) porosz lapok a leghevesb polemiákat folytatják. Azt állítják, hogy majdnem mindenütt, de különösen Stuttgartban és Berlinben a nők nagyobbn kitüntésekben részesítik a francia, mint a német sebesülteket. A francziákat elhalmozzák szivarral, gyümölcscsal, elszállítják őket az egyleti kórházakba; — míg a német sebesülteket a katonai kórházak- és kaszárnyákba fekszenek elhagyatva.

Különösen Berlinben a fogoly francia tiszteteket elhívják a jobb házakhoz s ölkélt délnök kocsi-káznak velök. A lapok mindent a nőknek kerve-szen szemökre vetik s elnevezik őket „franzosoli“-neknek. — Most e panasznoknak pedig sok alapja lehet; mert ép mind jelent meg egy rendelet, mely meghagyja, hogy (a többnyire női felügyelet alatt álló) magánkórházakban csakis német sebesülteket fogadhatók be; — a francziákat a katonai kórházakban kell elhelyezni.

*(A weissenburgi csatából.) A 74-ik sorszéd zászlótartóját lelőtte az ellenség, Szomszéd bajtársa kezébe vette a zászlót, azt is löltették. Jött a harmadik, annak is vége. De az emberek feltették magukban, hogy a zászlót nem hagyják el, ha mind elhullanak is. És elhullott egymásután husz. A huszonegyediknél segély érkezett, s ez csakugyan elérte azt a boldogságot, hogy a zászló megmenekült.

*(Farragut tengeren.) Az aug. 15-kén New-Yorkban meghalt amerikai tengerenagy Farragut Glasgow Dávid 1801-ben született Tenessee államban. Miután mint kapitány kitüntette magát, a nagy amerikai polgárháboruban, az unio kormány által a New-Orleans ellen intézett tengeri expedíció parancsnokságával bízott meg. Fényes fegyvertényeinek jutalmául tengerenaggyá nevez-tették ki. Személyes bátorságát általában osdál-ták; jellemző azon válasza, melyet azon kérdésre adott: vajlon a páncélos hajókat fölébe teszi-e a fahajóknak? Nekem — volt válasza, — oly fahajók, melyben vas szivek dobognak, a legjobb monitoraim.

*(A hadseregnek élemezése.) Hogy megkö-zelítő fogalmat szerezzünk, a hadilábra állított hadsereg pillanatnyi szükségleteiről porosz adatok után a következőket közöljük: A Lachmann test-vérek öt hadtest számára küldik az élelmet és így 210,000 embert látnak el. A szállítók 7000 ikrot küldtek a táborba (3700 darabot Schleswig-Hol-steinba vettek); 9500 mázsa szalonnát e napokban Hollandból via Emmerich és pedig négy gőzösön 5000 mázsát; 8000 ball rizst, mit részint Rotter-damban, részint Bremában szereztek be; 12,000 mázsa borsot és babot, mit részint Sziléziából, rész-int Poroszországból került ki. A napi szükségle-tre megkivántatott 15,000 font kávé Hamburg és Kölnben vették és a hannoveri éretőkben pör-költék. 65,000 igás ló részére szükségelt 500,000 adag zabot egy közigsergi háztól és különféle tartományokból szereztek be. — Párisból minden-nap 500,000 adag élelmet küldenek a hadsereg-nek. Minden adagban kétszersült, rizs, főzelék, cukor, kávé, pálinka és bor van. A kenyeret tábori kemenczékben sütik, melyeket 3 óra alatt fel tudnak állítani, s a sütéssel 250 ily kemenczénél ezer munkás foglalkozik.

*(Kémfogság.) Nehány nap előtt az 1-ső turcos-ered bivouakjába egy egység érkezett, ki a tiszteknek, mint Leblanc 21-ik gyalog-ezredbeli kapitány „barátja“ mutatta be magát. A tiszték szívesen fogadták a látogatót, s meghívták szerény ebédjükhöz. Már javában fratersáltak, midőn ugyanazon 21-ik ezredből egy tiszt érkezik. — Ismered Leblanc kapitányt? — kérdik az ujon érkezettől. Ez gondolkozik egy pillanatig, s egész hatá-rozottsággal feleli: — Nincs a 21-ik ezredben tiszt, kit Leblanc-nak hívnának. A turcos-ezred tisztjeinek egyike erre elő-vette pisztolyát, s golyót röpitett Bismarck ur barátjának fejébe.

Nemzeti színház.

Péntek, aug. 19. „A hazai.“ Történelmi dráma 5 felv. Irtá Sardou V. ford. Paulay E. és Szerdahelyi K. Szombat, aug. 20. Az ünnep miatt színház zárva volt. Vasárnap, aug. 21. „A csikós.“ Eredeti népszínű 3 felv. Irtá Szigligeti. Hétfő, aug. 22. Először: „Fernandé.“ Színű 4 felv. Irtá Sardou V. ford. Paulay E. és Szerdahelyi.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hónapi-és hetinap), Catholicus and protestans naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara, and Hold (hossza, kel, nyug.). Rows include dates from Aug 25 to Sep 1.

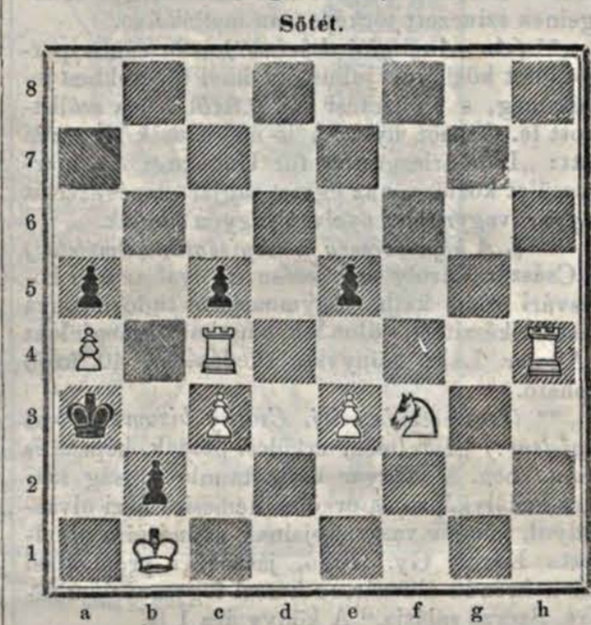
Kedd, aug. 23. „Fauat.“ Opera 5 felv. Zenedjét szerzette Gounod K. Szerda, aug. 24. „Fernandé.“ Színű 4 felv. Irtá Sardou; ford. Palay és Szerdahelyi. Csütörtök, aug. 25. „Aivajdró.“ Opera 3 felv. Zenedjét szerz. Bellini.

Szerkesztői mondanivaló.

— A — A szép cikket köszönettel vettük, s hason-lókat jövőre is kérünk. — Ransan (Bajorsországi) M. G. A rajz megjött, s jöni fog, mielőtt lehet. A kívánat iránt intézkedünk. — Pest. K — m. Közelni fogjuk, ha a sor rá kerül. — Zombor. D. P. A levél eltűvedt; legyen szives még egyszer beküldeni. — Csorna. K. E. Ily érdekes kisebb közlemények-ha-mar helyet találnak lapunkban. A képek iránt a legközelebbi napokban értesíteni fogjuk. — „Anak“, a ki kívánta, hogy a vers czime nélkül egyszerűen csak „nem“-mel feleljünk, sajnálattal azt felel-jük tehát, hogy „nem.“ — A „Vasárnapi Ujság“ régebb évfolyamai. El-adó: a Vasárnapi Ujság 1859 — 1866 évi folyama, az 1859. és 60 évfolyamok köve, a többi kötetlen. A „Politikai Ujdonságok“ 1862, 1863, 1864, 1866 és 1869 évi folyama, kötetlen. Értekezhetni: Orádhra (Erdélybe) Bélik Fulop urhoz küldendő levél által.

SAKKJÁTÉK.

561-ik sz. f. — Minckwitz J.-tól (Lipszében.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 556-ik számú feladvány megfejtése. (Beck Ágostontól Idarban.)

Világos. Sötét. 1. h2-h4. Kd4-e5. 2. Fb4-c5. e4-e3. 3. Hd5-f6. K tetz. szer. 4. F ad mattot.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Jászkiebren: Galambos István és László. — Zámolyon: Parragh József. — A pesti sakk-kör.

A Politikai Ujdonságok

julius-augusztus havi számai teljesen kifogyván rendkívüli előfizetést nyitunk szeptember 1-től kezdve a következő feltételek mellett.

1. Csupán a Politikai Ujdonságok: Három hónapra (szeptember-november) 1 ft. 25 kr. Négy hónapra (szeptember-december) 1 ft. 67 »

2. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Három hónapra (szeptember-november) 2 ft. 50 kr. Négy hónapra (szeptember-december) 3 ft. 34 »

A Vasárnapi Ujságból még néhány teljes-szamu példány julius 1-től kezdve is kapható. A pénzék bérmentese küldése kérietik. A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala Pest, egyetem-utca 4. sz. a.

TARTALOM.

A francia hadtest-vezérek (öt arczképpel). — Kende-ri Anna. — A munka és a fájdalom. — A franciaor-szági dynasztiák. — A saarbrückeni ütközet (képpel). — Utazás a hold körül. (Folyt.) — A veszettség. (Vége). — Metz és Strassburg (Két ábrával). — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Balcsetek, elemi csapások. — Mi újság? — Apró hírek a háborúról. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Henry-Rifle. Amerikai hátultöltő ismétlő-fegyver. A vadászat és fegyver-kedvelők. Kétcsövű Lefauchaux-fegyver. Vontocsövű Lefauchaux-revolver. Kétcsövű percussió-fegyverek. Egycsövű percussió-fegyverek. Lefauchaux marok-revolverek. Jöminőségű vadászszerek.

HOFFMANN A. karlsbadi porcellán-raktára PESTEN, bálvány-utca, Mocsonyi-féle házban, porcellán-edényeket, étel-, kávé- és thea-készleteket, a legolcsóbb gyári árákért. Kitűnő főző-edények chamott-földből.

LIEBIG-féle HUSKIVONAT FRAY-BENTOS-ból (Dél-Amerika.) LIEBIG-féle HUSKIVONAT-TÁRSULAT LONDONBAN. Nagy megtakarítás báztartásra nézve. Azonnali előállításra erőteljes huslevésnek, mely az árnak egy harmadalmat olcsóbbá kerül, mint a friss marhahúsból főzött. — Elkészítése s megjavítása mindenemű levelek, mártalék s főzelékeknek stb.

Mindennemű takaró-papiros (Makulatur) kapható Pesten, egyetem-utca 4. sz. alatt. Kohn Philippe dícséretesen ismert óra-gyáros Dorottya-utca 2. sz. Angol horgonyórák kristályüveggel 19, 20, 22-24. Ugyanazok kettős föddel 28-50. Val. remontoir kengyelnél felh. 28-50. Arany órák 3. sz. horg. 15 rub. 38, 40, 46-80. Ugyanaz kettős föddel 55, 68, 60-58. Valódi remontoir kengyelnél felh. 70, 80, 90-100. Valódi remontoir kettős föddel 100, 110, 120, 130-206. Arany hőlgyórák (3. sz.) 25, 28-32. Henger 4-8 rubinra 38, 42-42. H. órák zom. gyém. 60, 70, 80-100. Inga-órák hetenkinti felh. 16, 20, 22-24. Óra és félórás utással 30-32. Óra és negyórás utással 48, 50-55. Havi regulátorok 70, 80, 90-100. Ébresztő óra 6. Ezüstláncok 4 ft. 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr., 7 ft. 50 kr., 8 ft. 50 kr., 9, 10 ft. 50 kr. hossza nyakláncok 7 ft., 8 ft. 50 kr., 9, 10, 15 ft. Vidéki megrendelések a pénzüsség elő-leges beküldése vagy utánvét mellett, gyorsan s pontosan teljesítenek. Egy inga-óra pakolásáért 1 ft. 50 kr. Órák cserében is elfogadtnak. Nem tetsző aru kicseréltetik. Javítások legpontosabban s jutányos árért eljcsítenek 874 (2-0)

Unschuld E.
fegyvergyára és kereskedése
 Pesten, váci-utczán a „levélhez“
 és új fiók-raktára a kerepesuti bazárban, a nemz. színház-
 zal szemközt,
 ajánlja „saját készítményü“ s a legjobb s a legújabb szervezett
Lefauchaux és Lancaster vadászfegyvereit
 finom sodrony és damasz-csővel el, gyönyörűen véste, ezüsttel vagy arany-
 nyal berakva:
Lefauchaux-puskák 60, 70, 80, 90, 100 és 120 fűjával.
Lancaster-puskák kakas nélkül a legjobb és legújabb
 systema szerint 90, 100, 150 fűj. 881 (3-9)
Lüttichi Lefauchaux-puskák a legelső és leghíresebb
 gyárakból 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fűj. Mindennemű vadász-
csapantus-fegyverek
 Egyszerű fegyver 7-10 ft.
 Kettős fegyver patenteszárral és keményen forrasztva 13-16 *
 Lüttichi kettős fegyver drótesóvel (Rubin) 20-25 *
 Kettős fegyver zsinór vagy damasz-csővel 25-45 *
REVOLVEREK.
 Lefauchaux legjobb systema 6, 10, 18, 21 és 30 lövéssel, egyszerűen, valamint
 legényesebben kiállítva, 8, 10, 12, 15, 20, 30, 50 és 60 ft.
Terczerolok egy pár 2 ft., kettős 4 fűtől fölfelé.
Flobert puskák és pisztolyok, nyereg és czepisztyolok.
Lefauchaux és Lancaster puska-töltények
 Gevelői J.-tól Parisból és mindennemű védőfegyver.
 Minden nálam vásárolt fegyver pontos lökéssége és szilárd munkáért jól
 állók, s nem tetszés esetében egy hó alatt becsületet.
 Levélbeni megrendelések pontosan teljesítettek.

Régi pénzeket
 és mindennemű régiséget, drágakövet,
 lovagló és nyeregszerszámokat lotáka-
 rakkal együtt, arany ezüst és drága-
 kokkal kirakva; továbbá gyöngyöt,
 szneskövet, aranyat, ezüstöt, ásványo-
 kat vesz és cserél a legmagasb áron.
Régiségek és természetiek
irodája.
 Pesten, Dorottya-utca a Lloyd épü-
 letben, 14. sz. a.,
 hol egy nagy választéku raktár mindennemű
 régiségek, régi pénzek, gombok, óvek
 és mentekötőkől a legelőssb áron, egy-
 szintén egy nagy raktár ásványok, lep-
 kék, bogarak, madárborók, tojások,
 szemüvegek is található. 860 (3-4)

Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megje-
 lent és minden könyvárusnál kapható:
TÖRVÉNYEK
 és
HIVATALOS RENDELETEK
 gyűjteménye,
 a nemzeti felelős kormány visszaállításától fogva.
 Kiegészítő jegyzetekkel.
 Szerkeszti
ÖKRÖSS BÁLINT,
 hites ügyvéd s magyar királyi igazságügyi miniszteri titkár.
 1867-ik év hét fűzetben, egy-egy fűzet ára . . . . . **50 kr.**
 Ugyazeg egy 38 lrvre terjedő kötetben ára . . . . . **3 ft.**

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztav. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-dik szám alatti).

Epen most jelent meg Heckenast Gusztav
 könyvkiadó hivatalában (Pesten, egyetem-
 utca 4-ik sz.) és minden könyv kereskedés-
 ben kapható:

Tompa Mihály.
Virágregék.
 Negyedik kiadás.
 Szinnyomatu czimmel.
 8-rét 320 lap) fűzve 2 ft. 50 kr., vászonba
 kötve 3 ft. 60 kr., diszkiadásban 5 ft.

Kilian György
 pesti kiadó-könyvárusnál megjelentek és
 minden hiteles könyvárusnál kapható:
Zsilinszky Mihály. A magyar költészet
 és szónoklati kézi könyve. A költői és
 prózai irány elméletének vázlata, a magyar
 irodalom remekének műnemek és fajok
 szerint rendezett válogatott példával s
 az illető írók rövid életrajzával. Főtanodai
 és magán használatra. Nagy 8-rét 35 lrv,
 560 lap fűzve. Ára 2 ft. 50 kr. osztr. ért.
Tarnóczy Tivadar. A magyar irodalom
 és szellemi fejlődésének története. Ki-
 sérve jellemző olvasmányokkal a szülő
 művek minden neméből és fajából. Főgm-
 náziumok, lyceumok és főreáliskolák szá-
 mára s magán használatra. I. kötet: Os-
 t. Közép- és Ujkor. — Nagy 8-rét, 184
 lap fűzve. Ára 1 ft.

Tarnóczy Tivadar. A magyar irodalom
 történet folytatása. Kisérvé jellemző ol-
 vasmányokkal a szülő művek minden ne-
 méből és fajából. Közép tanodai haszná-
 latra. II. kötet: Legújabb kor. — Nagy
 8-rét, 184 lap fűzve. Ára 1 forint.
Kiss Lajos. Schultz Ferdinánd kisebb
latin nyelvtana. A tízedik javított kiadás
 után. Harmadik javított kiadás. — Nagy
 8-rét, 282 lap. Ára 1 forint.
Kiss Lajos. Gyakorlókönyv. Dr. Schultze
 Ferdinánd kisebb latin nyelvtanához. A
 hetedik javított kiadás után. III. javított
 kiadás. — Nagy 8-adrét, 240 lap. Ára 1 ft.
**Dihanyi Zsigmond. Olvasó-könyv gym-
 náziumi és realtanodai első és második osztá-
 lyok számára. Második bővített kiadás,**
 8-rét 270 lap, fűzve 60 kr.

Warga János. Magyar nyelvtan. Első
 rész: Szótan (Alaktan). Az I. és II. gym-
 názialis osztály és az ezekkel párhuzam-
 ban álló reáliskolák számára. 6-ik javított
 kiadás. 8-rét, 115 lap fűzve. Ára 50 kr.
Warga János. Magyar nyelvtan. Másod-
 dik kötet: Mondattan az irány- és vers-
 elemeivel összekötve. A III. és IV. gym-
 náziumi osztály s ezekkel párhuzamban
 álló reáliskolák számára. 4-dik javított
 kiadás. — 8-rét, 105 lap fűzve 50 kr.
Zsilinszky Mihály. Az egyetemes törté-
 nelem főbb eseményei. Életrajzi vázla-
 tok. Vezérfonalul a történelem első tanítá-
 sához. 8-rét fűzve. 1-ső rész 6-kr 60 kr.
 u. p. 2-ik rész közép- és ujkor 80 kr. u. p.
Kiss Lajos. Curtius görög nyelvtana.
 III. javított kiadás. Első rész nagy 8-rét,
 260 lap, fűzve 1 ft. Második rész Mon-
 dattan. II-ik javított kiadás. — Nagy 8-rét,
 192 lap fűzve. Ára 1 ft.

Kiss Lajos. Schenk görög elemi olva-
 sókönyve Curtius nyelvtanához. Harmad-
 dik javított és tetemesen bővített kiadás.
 — Nagy 8-rét, fűzve 1 ft. újpenz.
Kiss Lajos. Olvasmányok Xenophon
 Anabaszától, melyeket Schenk után
 kezdők számára magyarázó jegyzetekkel
 és szótárral ellátott. Nagy 8-rét, borítékba
 fűzve 80 ujkr.

Ponori Thewrewk Emil. Homer Illiás.
 IV. Ének. Nagy 8-rét, fűzve 30 kr. u. p.
Somhegyi (előbb Schröck) Ferencz.
Egyetemes világtörténet. A felgymnáziumi
 ifjúság használatára. — I. kötet:
 Ókor. Ötödik javított kiadás. 8-rét fűzve
 1 ft. — II. kötet: Középkor. Negyedik
 jav. kiadás. 8-rét fűzve 1 ft. — III. kötet:
 Ujkor. Harmadik javított kiadás. 8-rét
 fűzve 1 ft.

Trautwein N. János. Magyar olvasó-
 könyv az algymnáziumok és realtanodák
 számára. III. rész. Negyedik kiadás. —
 Nagy 8-rét, 234 lap, 90 kr.
Dr. Otto Emil után fordította Rayé La-
jos. Magyar-francia nyelvtan. Két
 részben. I. rész. Második javított kiadás.
 8-rét, kötve 1 ft. 20 kr. II. rész. 8-rét,
 kötve 1 ft. 20 kr. u. p.
Magyar- és Erdélyország térképe. Az
 alkotmányos fölözás szerint színezve, a
 vasúti vonalakkal. Negyedik kiadás 15 kr.
 u. p. Kötve három statisztikai táblával 25
 kr. u. p.
Nyugoti és keleti félgömb. Kis 4-rét. Ára
 10 kr. 873 (2-2)

Előfizetés feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
 Csopán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csopán Politikal Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasznzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri iktatással 10 krajczárba; háromszor vagy
 többször iktatással csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Becsben: Oppelik Alajos, Wollseie Nr. 22. és Heasenstein és Vogler, Wollseie No. 9. —
 Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 krajczárba.

Palikao gróf.

Forradalom és külháboru egyaránt nagy
 s kétése kimeneteli krízisek a nemzetek éle-
 tében. Amabban a politikusoké, emebben a
 katonáké az intéző szerep, de a tulajdonképi
 tényező maga az egész nemzet. A forradá-
 lomból gyakran növi ki magát háboru, s
 ilyenkor mit a politikusok terveztek, a ka-
 tonák végzik be; ellenben háboruból ritkán
 lesz forradalom, ha csak katonai nem, melyet
 inkább a tábornokok, mint a seregek csinál-
 nak. De a külháboru veszéylei előtt a forrad-
 dalmi törekvéseknek el kell hallgatniok.

A mint egy hatalmas, vagy éppen győztes
 ellenség tör valamely nemzetre,
 ha ez akkor forradalmat rö-
 g-tönöz, ez által csak megköny-
 nyíti az ellenség diadalát, s el
 van veszve. Ilyenkor békét
 kell hagyni a belső viszáltnak,
 s egyesülten törni a betolakodó
 ellenségre. Mert meg van írva,
 s örökké igaz marad, hogy:
 „Két veszekedő közt a — har-
 madik örül.“

A francziáknak is megvan
 egy ilyen régi ugynevezett
 „házi pörpatvarok,“ — de egész-
 séges ösztönük — még eddig
 legalább ugy látszik — azt su-
 gallja nekik, hogy most csak
 végezzenek előbb a porosz si-
 sakkal, és majd aztán, ha akkor
 is jónak látják, ünnepelesen
 és végleg ellökhetik azt a —
 házi sipkát, mely az idegen
 sisak ellen gyöngének bizo-
 nyult . . .

Addig is azonban, megle-
 pöleg finom tapintattal, zaj
 nélkül, nyugalomba helyezték
 a császári „kappit,“ — s inté-
 zik rettenetesen meggyült ba-
 jajaikat maguk a vakmerő ide-
 gennel.

Es ekként, a mint a tény-
 állásból sejtethető, egész csönd-
 ben, egy kis előleges, szelid
 forradalom már végebe is ment
 volna a forradalmak vezér-fővárosában, a
 mennyiben a husz éven át oly korlátlan
 hatalmu császárról most csak nagy ritkán
 olvasunk egy-egy félenk táviratban annyit,
 hogy valami harmad-osztályu waggonban

ez s ez faluból amabba a faluba utazott, —
 a mire elegikus búskomolysággal gondoljuk
 el, hogy: sic transit gloria mundi! — de
 egyébiránt a „nagy nemzet“ maga vette
 kezébe a hatalmat, a megtámadott haza vé-
 delmét kitünőbb katonáira bizta, egyelőre a
 főhatalmat is egy erélyéről s genialitásáról
 ismert tábornoknak adván át.
 Egyelőre mondjuk, mert oly nagy veszély
 idején, mint a minőben most forog Francia-
 országnak, a legczélsebb kormányalak a ka-
 tonai diktátorság, egy oly ember kezében,
 kinek tekintélye oly annyira magasodjék ki

megérdemi, hogy a nemzet elnöki székébe
 üljön, miután megszabadította az országot
 azon — még fenyegető kilátásában is szé-
 gyenteljes sorstól — hogy az idegen győző
 nevezzen és ültessen urat a nyakára . . .

Gróf Palikao tehát voltaképen csak egy
 rövid történeti mozaik, de mindenesetre
 oly nagy mozaik emberének tekinthető, hogy
 már a bizalom, mely őt e polczra emelte,
 nem közönséges dicsőséget körít hetvenhat
 éves ősz feje köré, s még nagyobb lesz e
 dicsőség, ha e szerföltött nehéz napokban e
 bizalomnak megfélele.

PALIKAO GRÓF.

minden többi főbb szereplő föltött, hogy
 ellenében minden vetélkedési cselszövény
 egyáltalán lehetlen legyen. Ezen egyéniséget
 valószínűleg a legközelebbi francia diadal
 fogja bemutatni a nemzetnek, a ki aztán

A lapok ugyan már közte
 és Páris katonai kormányzója
 Trochu tábornok közt kiütött
 villongásról innak. De való-
 színüleg majd engedni fog kö-
 zülök az, ki a másiknál ke-
 vesébb bizonyul a helyzet urá-
 nak. Baj lenne, ha Páris „unter
 Fritzens Augen“ egyenetlen-
 kednék, hogy aztán Fritz urfi
 és tábornokai hódításvágyának
 essék zsákmányul.

A „háboru kabinetjének“
 — mint Párisban nevezik —
 elnöke, egyébiránt a dolog
 természetéből folyólag, ke-
 mény katona, ki Afrika hó si-
 vatagán husz évet töltött csak-
 nem folytonos háboruban, de
 mindamellert, ép oly jó diplo-
 mata, mint ügyes hadvezér.
 Jellemére nézve hideg, de jó
 indulatu, merev és kitartó, s
 alig látszik hatvan évesnek.
 Gyors léptekkel halad föl a
 szószékre — írja egy francia
 lap — s a legutóbbi viharos
 ülésekben szilárd, nyugodt
 hangon szónokolt. Valóban bá-
 mulatos erély ily késő élet-
 korban, kivált ha még tudjuk,
 hogy a tábornok fejében go-
 lyót hord, azonkép mellében
 is, hova ezelőtt mintegy har-
 mincz évvel költözködött be
 egy arab golyója, és onnan nem is hurcol-
 kodott ki mai napig sem. Ennek követke-
 zésében hangja kissé meggyöngült, de egyéb-
 kint „föl se veszi.“
 A miniszteriumba lépte óta, mint a hi